

ELŐSZÓ

IDŐRŐL IDŐRE szinte mindenkiben felmerül a gondolat: mi lett volna, ha a dolgok másként alakulnak. Ha egy döntés néhány perccel késik, ha egy vonat nem indul el, ha egy lövés célt téveszt – vagy el sem dördül. Ezek a kérdések többnyire megmaradnak félbehagyott gondolatkísérleteknek, amelyek fölött az ember eltűnődik egy kávé mellett, majd visszatér ahhoz a világhoz, amelyet szükség-szerűnek tanult elfogadni.

Pedig a történelem nagy fordulatai ritkán születnek pusztán nagy eszmékből. Gyakrabban jelentéktelennek tűnő pillanatok peremén billen egyik irányból a másikba. Mint a labda Woody Allen *Match Point* című filmjében: fennakad a háló tetején, majd erre vagy arra esik – és sor-sok, erkölcsök, jövők válnak el egymástól.

Ez a regény ezt az esetlegességet emeli át a világtörténelem színpadára.

Mi lett volna, ha Gavrilo Princip keze megremeg Szarajevóban? Ha a lövések célt tévesztenek, vagy el sem dör-dülnek? Kitört volna-e így is az első világháború, vagy Európa még évekig hordozta volna magában a fel nem robbant feszültséget? A könyv nem végleges válaszokat keres, csupán emlékeztet arra, hogy a történelem nem végzet, hanem instabil egyensúly.

És mi lett volna, ha Lenin, Krupszkaja, Inessza Armand és Parvus nem Oroszország felé indulnak, hanem Franciaországba érkeznek? Ha a forradalom nem Petrográdban, hanem Párizsban robban ki? Ugyanaz az eszme gyullad lángra ott is, vagy egészen más történelmi pályára áll?

A könyv legnagyobb kérdése talán nem is az, hogy „mi lett volna, ha”, hanem az, hogy mennyire kevés kellett volna ahhoz, hogy a világ egészen más arcot mutasson.

Egyetlen vonat. Egyetlen döntés. És a világtörténelem más pályára áll.

Talán Oroszországban lecsillapodnak az indulatok, stabilizálódik a politikai helyzet – Franciaország viszont egy hosszú polgárháborúba sodródik.

Ez a könyv annak a krónikája, amely soha nem történt meg.

I. RÉSZ: MEGMOZDÍTANI A MEGMOZDÍTHATATLANT

*„Adjatok egy szilárd pontot, és kifordítom sarkaiból a világot.
– Archimédész*

VÁRÓTEREM

A ZÜRICHI BÉRHÁZ LÉPCSŐHÁZÁBAN a kőpadló még nappal is hideg volt. A falakon hajszalrepedések futottak végig, a levegőben nedvesség, szappan és valahonnan felszivárgó főtt káposzta szaga keveredett.

A házmester megállt a lakás ajtajában. Kezében színes szemeteszákok csomagja.

– Megint nem a megfelelő zsákban tették ki a hulladékot – mondta fáradt hangon. – Itt mindennek megvan a maga színe. A város nem szereti a rendetlenséget.

Lenin félretolta a széket. Az asztalon jegyzetek és egy kihúlt teáscsésze álltak.

– Elnézést. Pótoljuk.

A házmester azonban nem indult el. Tekintete végigpásztázta a szobát: az összehajtogatott kabátokat, a papírhalmokat, a kiégett villanykörtét. Komoly ellenérzései voltak.

– A feleségem a csokoládégyárban dolgozik – mondta. – Egész nap a forró üstök mellett áll. Én vasárnaponként a pályaudvaron takarítok. Nem várjuk, hogy a sült galamb a szájunkba repüljön. Csak dolgozunk. – Rövid szünetet

tartott. – Néha azt érzem, maguk itt inkább beszélnek.

A petróleumlámpa lángja megremegett. Odakint villamos csilingelt. Lenin ujjai az asztal szélén nyugodtak.

– Nem a munkát becsüljük le – mondta végül. – Hanem azt a rendet, amelyben a munka sosem hoz méltóságot. Amíg a forró üstök mellett állók mindig másokért dolgoznak, addig nincs igazság. Mi egy másik, igazságosabb világ létrehozásán dolgozunk.

A lépcsőházban fémcsikorgás hallatszott. Csak akkor vették észre a férfit, amikor már ott állt az ajtóban. Fakó kabátja alól múláb villant.

– A lábam nem nő vissza attól, hogy más világról beszélnek – mondta tárgyilagosan. – Orosz vagyok. Marseille-ben beléptem a francia idegenlégióba, mert ennem kellett. A Somme-nál maradt a lábam. Svájcban legalább nem kérdezik, kinek az oldalán harcoltam.

A házmaster tekintete egy pillanatra megakadt a múlábon, aztán félrenézett.

A lépcső alján álló vasutas előrelépett. Olajos kabátjából gépszír szaga áradt.

– A vasútnál azt tanulja meg az ember, mennyi múlik egy váltón – mondta. – Egy mozdulat, és a vonat már nem oda megy, ahová eredetileg indult. Az utas meg csak ül, és azt hiszi, minden rendben van.

Nagyezsda Krupszkaja felnézett.

– És ha az ember nem oda akart menni? Ha egyszer csak ott találja magát, ahol nincs helye?

A vasutas vállat vont.

– Mi csak a váltókat kezeljük. Nem mi döntjük el, merre vezetnek. Néha kerülővel is oda lehet jutni, ahová az ember szeretne. Néha meg sehogy.

– Attól még meg kell próbálni – szólalt meg egy női hang.

Az ablaknál álló nő alakja szinte beleolvadt a halvány fénybe. Már korábban érkezett, de most szólalt meg először. A házmester tekintete megakadt rajta.

– Elnézést... nem is magához beszéltem. Egyáltalán mit keres maga itt?

Lenin felemelte a fejét.

– Ugyan, Inessza – mondta nyugodtan. – A házmester csak ilyen piszlicsaré dolgokhoz ért. Hagyjuk, hogy végezze a dolgát!

Inessza lassan elfordult az ablaktól. A házmester felvette a színes zsákokat.

– Én csak a rendet tartom szem előtt. Svájcban ez így szokás.

Léptei tompán koppantak a kövön, ahogy lefelé indult.

Odakint Zürich fegyelmezett rendben élt tovább: pontos villamosok, tiszta utcák, csendes ablakok mögött vacsorák. Senkit sem érdekelt, hogy a felső emeleti szobában valaki már a váltók átállításáról beszél.

Anélkül, hogy tudná, melyik sín pár hová vezet.

KOPPENHÁGAI KONSPIRÁCIÓ

A koppenhágai téli délután szürke és nyirkos volt. Szürke latyak tapadt a járdára, a kikötő felől érkező szél pedig hidegen söpört végig az utcákon. A német nagykövetség komoran állt a környező házak között, fegyelmezett homlokzata mögött szemernyi helyet sem hagyva a véletlennek.

A vaskapun belépő, ötven év körüli férfi levette a kalapját, és lassan megigazította kabátját. Nem sietett. Tisztában

volt azzal, hogy a német nagykövet egy tapasztalt diplomata, aki sokat tett azért, hogy Dánia ne sodródjon bele a háborúba. Most őt kell meggyőznie arról, hogy a hagyományos hadműveleteknél hatékonyabb lehet egy politikai fegyver, s ezt jelezze a német vezetés felé.

A látogató megjelenése egyszerre volt tekintélyt parancsoló és sikerorientált, de egyben kiszámíthatatlan is. Magas, kopaszodó homloka, gondosan nyírt szakállja és mérlegező tekintete olyan ember benyomását keltette, aki hozzászokott ahhoz, hogy embereket és helyzeteket mérlegeljen. Polgári öltözete nem arisztokratikus könnyedséget sugárzott, hanem egy energikus újjgazdag magabiztosságát.

Az adjutáns egy belső ajtóhoz vezette. A dolgozószoba tágas volt. A kandallóban tűz égett, az asztalon gondosan rendezett iratok feküdtek, a falon pedig Európa térképe függött, vastag piros és kék vonalakkal jelölve a frontokat.

A nagykövet, Ulrich von Brockdorff-Rantzau, magas és sovány férfi volt. Arcát gondosan borotválta, mozdulatai kíméltek voltak, mintha egész életében arra ügyelt volna, hogy semmit se tegyen túl gyorsan vagy túl lassan.

– Herr Doktor Helphand – szólalt meg hűvös udvarias-sággal a követ. – Vagy inkább Parvus?

– Parvus. Ezt a nevet már jobban ismerik.

A teremben ülő két ember aligha különböztethetett volna jobban egymástól. Parvus Ogyessza kikötőinek nyüzsgéséből érkezett a történelem színpadára. Zsidó családból származott, volt forradalmár, politikai fogoly, szibériai száműzött és szökevény. Közgazdaságtanból doktorált, újságokat szerkesztett, könyveket írt, gyárakat alapított, vagyonokat szerzett és veszített. Életét kockázatok, hirtelen fordulatok és merész improvizációk alakították.

Brockdorff-Rantzau ezzel szemben arisztokrata család-

ban nőtt fel, a katonatiszti és diplomáciai világ szabályai között. Pályája a hivatalos csatornákon át, fokozatosan ívelt felfelé; a rendet, a fegyelmet és az állam folytonosságot testesítette meg. Parvus új világot akart létrehozni, a nagykövet a meglévőt akarta megőrizni. Mégis ugyanannál az asztalnál ültek, mert a háború idején néha a legvakmerőbb álmok és a leghidegebb államérdek ugyanabba az irányba mutatnak.

Brockdorff-Rantzau biccentett. – Hallgatom.

– Excellenciás uram! Három éve folyik a háború, rengeteg pénz és emberi élet ment veszendőbe. A frontok megmerevedtek. Verdunnél sem sikerült áttörni, Somme-nál sem. Több mint egymillió halott és sebesült – néhány kilométernyi földért. És előbb-utóbb az Egyesült Államok is belép a háborúba. Lássuk be: Németország nem tud tartósan kétfrontos háborút vívni!

– Katonáink majd ezt is megoldják.

– Oroszországot nem lehet legyőzni – felelte Parvus halkán. – Túl nagy. De nem is kell legyőzni. Elég, ha megbillen mögötte a rend.

Közelebb hajolt.

– Az orosz hadsereg nem a fronton roppan meg, hanem mögötte. Éhség, fáradtság, bizalmatlanság. Ha ott megbillen a rendszer, a fegyverek maguktól hallgatnak el.

Rövid csend után folytatta: – Egy tartós keleti fegyverszünet tehermentesítené a német haderőt.

– A háborút a legkritikusabb ponton kell eldönteni: Franciaországban – folytatta Parvus. – Ehhez azonban olyan ember kell, akinek neve van a munkásmozgalomban. Aki nem kompromisszumot keres, hanem radikális változást.

Rövid hatásszünet után kimondta a nevet:

– Lenin.

– Jól értettem, uram? Lenin? Egy orosz, egy olyan országban, amely nagy forradalmi hagyományokkal rendelkezik, s ahol számos, széles körben ismert szocialista vezető van?

– Excellenciás uram, Franciaországban valóban sok szocialista van. Több is, mint amennyire szükség volna. De egyikük sem olyan, mint Lenin. A francia vezetők többsége jobb béreket, rövidebb munkaidőt vagy új választásokat akar. Lenin hivatásos forradalmár. Nem javítani akarja a rendszert, hanem megdönteni.

– Lenin, miképpen a körülötte csoportosuló orosz emigránsok, haza akar térni – jegyezte meg a követ.

Parvus diszkréten elmosolyodott.

– Nem hazát keresnek, hanem forradalmat. Petrográd látszólag kínálja magát, valójában azonban rossz terep: tele van rivális forradalmi szervezetekkel, helyi hatalmi csoportokkal és olyan emberekkel, akik Lenint nem vezetőnek, hanem vetélytársnak tekintik.

Ujja lassan nyugat felé mozdult.

– De Párizs... az a háború kulcsa. A társadalom kimerült. A feszültség ott van mindenütt, csak irány kell neki. Egy maroknyi elszánt ember elég lehet.

Visszafordult.

– Nem Oroszországba kell visszajuttatni őket. Franciaországba kell vinni. Oda, ahol egy jól időzített forradalom mindent felboríthat.

– A francia baloldali pártok erre nem alkalmasak?

– Franciaországban vannak szocialisták és szakszervezetek, Excellenciás uram. De nincs még bolsevik párt. Éppen ezért számítana Lenin: nem egy kész gépezet élére állna, hanem a szétszórt elégedetlenségnek adna központot. Lenin és a köre fanatikusok. Oroszországban hangok lennének a tömegben. Párizsban ők adhatják meg a hangot.

Az eső kopogása felerősödött.
– Nem hazát adunk nekik, hanem lehetőséget, hogy el-
lenségünk szívében dolgozzanak.
A követ sokáig hallgatott.
– És ha ez visszaüt?
Parvus tekintete megvillant.
– Akkor már késő lesz megállítani.
Újabb csend következett.
– Ez merész ajánlat.
– Excellenciás uram – hajolt meg Parvus –, a merészség
az egyetlen valuta, amely értékét veszti, ha nem költjük el
időben.

A követ az ablakhoz lépett. Odakint lovaskocsik és auto-
mobilok haladtak a nedves utcákon, a kikötőben különféle
zászlók lengtek. Koppenhága semleges város volt. Ide ér-
keztek a hírek, itt találkoztak a diplomaták és az ügynökök,
de a nagy döntéseket rendszerint máshol hozták meg.

Végül megfordult.

– Megfontoljuk. Többet nem ígérhetek.

Parvus felállt.

– Ennél többre nincs is szükség.

Amikor kilépett a nagykövetség kapuján, a szél az ar-
cába vágta a sós, nyirkos levegőt. A kikötő felől köd sod-
ródott a város fölé. A tengerparton a Kis hableány bronz-
alakja nézte a szürke vizet, közömbösen a diplomaták és
forradalmárok tervei iránt. Parvus a főpályaudvar felé
indult. Valahol a sínek között váltó csattant, és egy szerel-
vény már nem arra indult, amerre addig tartott.

A HÁBORÚTÓL TÁVOL

A háború harmadik évében a lövészárkok mélyén és az elsötétített városokban ugyanaz a fáradtság és makacs remény keringett. Nem a hit tartotta életben az embereket, hanem a megszokás.

Svájc mindettől távol maradt. Zürich utcáin nem vonultak katonák, a kirakatokat sem kellett elsötétíteni, és a vonatok pontosan érkeztek, mintha a menetrend fontosabb volna a történelemnél. Ebben a fegyelmezett csöndben éltek az orosz bolsevik emigránsok. Kis lakásokat béreltek, olcsó éttermekben ettek, könyvtárakban és kávéházakban dolgoztak. A pénz kevés volt, az idő annál több. A beszélgetések mindig ugyanoda tértek vissza: mi történik Oroszországban, és mikor jön el a pillanat, amikor már nemcsak tervezni, hanem cselekedni is lehet.

Lenin számára Zürich nem cél volt, csupán állomás. Korábban másfajta száműzetést ismert: Capri napfényét, Gorkij házát, ahol a tengerre nyíló ablakok mellett hosszú viták folytak a jövőről. Akkor még úgy tűnt, hogy a forradalom ideje még nem érkezett el.

Ez a látszat azonban hamar szertefoszlott. Lenin szakított Gorkij körével, Párizsba költözött, majd a háború kitörése után – orosz állampolgárként – el kellett hagynia Franciaországot. Svájcba mentek. Előbb Bernbe, majd Zürichbe ideiglenes engedélyekkel és állandó bizonytalanságban. Itt már nem volt mediterrán könnyedség, csak fegyelmezett várakozás. A régi körök felbomlottak, új társak jelentek meg: Grigorij Zinovjev, Karl Radek és mások. Mind ugyanazt akarták, de soha nem ugyanúgy. Volt, aki kivárt, és volt, aki már a birodalmak összeomlását látta közeledni.

Vele élt felesége, Nagyezsda Krupszkaja. Nágya művelt, de elszegényedett értelmiségi családból származott. Az emigráció, a betegségek és az illegalitás évei hozzá szoktatták ahhoz, hogy a test kényelmét és vágyait mindig háttérbe szorítsa a kötelesség mellett. Kevéssé vonzotta a szónoki pátosz vagy a látványos gesztusok világa; inkább a rendben, az oktatásban és a kitartó háttérmunkában hitt.

Nem múzsa volt és nem árnyék, hanem feltétel. Lenin gondolkodása fegyelmezett volt, a mindennapokban azonban szétszórt és feledékeny. Krupszkaja tartotta a napirendet: intézte a levelezést, tisztázta a kéziratokat, szűrte a látogatókat és tompította a személyes súrlódásokat. Lenin – tőle szokatlan módon – hallgatott rá.

Ebben a körben tűnt fel Inessza Armand is. Sötét hajú, zöld szemű nő volt, akinek jelenlétében egyszerre volt valami könnyed és nyugtalanító. Nem beszélt sokat, de amikor megszólalt, a társaság ösztönösen elhallgatott. Apja színpadi komikus volt, anyja zenész, aki ének- és zongoraleckéből élt; az apja korai halála után egy moszkvai nagynéni nevelte fel. Már fiatalon megtanulta, hogy az ember néha csak úgy maradhat önmaga, ha szembefordul azzal az élettel, amelyet kijelöltek számára.

Öt nyelven beszélt folyékonyan, kiválóan zongorázott, és rajongott Beethoven zenéjéért. Műveltebb volt Lenin környezetének legtöbb tagjánál. A bolsevizmust komolyan vette, de leginkább a nők között végzett politikai munkában látta annak valódi jelentőségét. A mozgalom férfi vezetőivel szemben is megőrizte a maga önálló véleményét. A forradalomban nemcsak politikát látott, hanem menekülést is egy olyan életből, amely túl szűknek tűnt számára. A bolsevizmust komolyan vette, különösen a nők közötti munkát; néha talán komolyabban is, mint magukat a férfiakat, akik vezették a mozgalmat.

Trockij ekkor még Amerikában volt; távol ugyan Európától, de gondolatban talán közelebb a forradalomhoz, mint sokan mások.

Alekszander Israel Helphand – Parvus – egészen más utat járt. Berlin mellett, a Schwanenwerder-szigeten élt egy fényűző villában. Nem eszméket csiszolt, hanem lehetőségeket mérlegelt. Nem azt kérdezte, mi volna helyes, hanem azt, mi működik. Ennek első jele volt a koppenhágai látogatása.

A MILLIÓ MÁRKÁS JÁTSZMA

A sziléziai tájat még késő téli hideg borította. A Pless kastély komoran magasodott a domboldalon, a kopár fák és havas mezők fölé. Egykor bálók, vadászatok és diplomáciai fogadások helyszíne volt, a háború éveiben azonban a német Legfelsőbb Hadseregvezetés (*Oberste Heeresleitung*) egyik fontos háttérközpontjává vált. A frontok sorsa gyakran ezekben a csendes szobákban dőlt el.

Az egyik félreeső helyiségben Parvus várakozott. A kandallóban tűz égett, az asztalon újságok és gondosan rendezett iratok feküdtek. A kiszolgálás figyelmes volt, már-már túlzott; minden arra utalt, hogy fontos vendégnek számít, ugyanakkor arra is, hogy valójában kívülálló marad. Parvus nem sietett. Tudta, hogy az ilyen épületekben a döntések sokszor már a hivatalos tárgyalások előtt megszületnek.

A tanácsterem ajtaja zárva maradt. Odabent tiszttek vitatkoztak Oroszországról, a frontról és a forradalom következményeiről. Petrográdban a cár lemondott, a bi-

rodalom megrendült, Berlinben pedig már nem azt mérlegették, bekövetkezhet-e az összeomlás, hanem azt, miként lehetne felgyorsítani.

Parvus az ablakhoz lépett. A távolban egy vonat füstje húzott sötét vonalat az ég alá. Valahol váltót állítottak, szelvényeket irányítottak más pályára. A háborúban néha egyetlen döntés is elég volt ahhoz, hogy egész országok induljanak más irányba.

A tanácsteremben Hoffmann tábornok állt az asztalfőnél.

– Uram, Parvus javaslatát mindannyian ismerik. Nem katonai hadműveletről beszélünk, hanem politikai eszközről. Olyan eszközről, amely megbontja az ellenség belső rendjét.

Rövid csend után folytatta:

Petrográdban kitört a februári forradalom. Ami néhány hónappal korábban még kockázatos kísérletnek tűnt, most már valós lehetőséget kínált egy újabb, radikálisabb fordulatra.

Néhány tiszt jegyzetelt. Mások a felvetett lehetőségek katonai következményeit próbálták végiggondolni.

– A döntés megszületett.

A mondat után csend ereszkedett a teremre.

– Mindannyian tudjuk, hogy Parvus nem megbízható ember – mondta Hoffmann. – De érti Lenint. Tudja, miként lehet hatni rá.

Egy tiszt felemelte a fejét.

– Ez elegendő?

– Jelenleg igen.

Hoffmann a térképre mutatott.

– Az eredeti terv már nem aktuális. Nem Petrográd a cél.

Néhány másodpercnyi hallgatás után kimondta: – Franciaország.

A szó súlya szinte érezhetően maradt a levegőben.

– Nem az a célunk, hogy Lenin győzzön – folytatta Hoffmann. – Elég, ha megbontja a rendet, és tovább gyengíti az antantot.

Von Behr lassan bólintott.

– Vagyis Lenin nem a cél, hanem az eszköz.

Hoffmann összezárta a jegyzeteit.

– A művelet több csatornán keresztül zajlik majd: utaztatás, sajtókapcsolatok, közvetítők, pénzügyi hálózatok. Semmi sem vezethet közvetlenül Berlinhez.

– Mekkora összegről beszélünk? – kérdezte valaki.

– Több millió márkáról.

A teremben senki sem mutatott meglepetést.

– A pénz nem látszódhat – folytatta Hoffmann. – Parvus Zürichbe utazik. Nem parancsokat ad Leninnek. Meggyőzi.

– És ha nem sikerül?

Hoffmann felnézett.

– Akkor más módszert keresünk. De először ezt próbáljuk meg.

A jegyzőkönyvvezető tolla egy pillanatra megállt.

– Uraim – mondta Hoffmann halkán –, ezzel új határt lépünk át.

Senki sem válaszolt. A pecsét tompa hanggal zárta le az iratot.

– Veszélyes emberekkel dolgozunk. De a háború ezen szakaszában erre van szükségünk.

A kastély egyik félreeső szalonjában Parvus ismét az ablaknál állt. A kandalló fölött a Hochberg család portréi függtek; merev tekintetük mintha egy nyugodtabb, kiszámíthatóbb korszakból figyelte volna a jelen eseményeit.

Egy inas hangtalanul lépett be. Ezüsttálcán konyakot, feketekávét és szivardobozt hozott.

– Kérem, uram.

Parvus biccentett. Az inas távozott, a szoba újra elcsendesedett. Parvus végigsimított a szivardoboz fedelén, kivett egy szivart, de nem gyújtotta meg. Tudta, hogy ez a figyelmesség nem egyszerű udvariasság. A németek türelmesek voltak vele, mert szükségük volt rá.

Odabent közben számoltak, mérlegeltek, új frontokat kerestek – nem térképeken, hanem társadalmakon belül.

Hamarosan egy tiszt lépett be, és vastag borítékot adott át neki. Parvus csak később bontotta fel. Számok, útvonalak, kapcsolatok szerepeltek benne, nevek nélkül. A lap alján rövid megjegyzés állt: *Trockij – külön csatorna.*

Parvus összehajtotta a papírokat, és halványan elmosolyodott. Ez volt a hírszerzés egyik alapszabálya: senki sem tudhat mindent. Amikor kilépett a kastély elé, az eső lassan mosta a köveket. Tudta, hogy amit ma elfogadtak, nem egyszerű epizód a háború történetében. A birodalmak néha nem a csatatereken kezdenek szétesni, hanem titkos szobákban meghozott döntések következményeként.

A KÖZVETÍTŐ

A döntés után Parvust nem hívták vissza a tanácssterembe. Az ajtó kinyílt, és egy tiszt jelent meg a folyosón.

– Herr Doktor Helphand, a Birodalom számít önre. Most nem tartóztatjuk. Az idő most különösen fontos.

Parvus biccentett. Nem kérdezett.

A kijáratnál Hoffmann tábornok állt. Katonás mozdulattal tisztelgett, Parvus pedig rövid főhajtással viszonzotta. Ez volt a megfelelő forma. Von Behr egy díszes tokot nyújtott át neki. Parvus átvette, majd felnyitotta. A tokban arany zsebóra feküdt. Nem az óra értéke volt jelentős, hanem az, amit az ajándék jelentett.

A kastély előtt sötét, zárt gépkocsi várakozott, jelzés vagy címer nélkül. A motor halkán járt. Parvus egy pillanatra még visszanézett az épületre, amely ugyanúgy magasodott mögötte, mintha odabent nem egy kontinens sorsáról döntöttek volna.

Beszállt. Az ajtó hangtalanul záródott mögötte. A vasútállomás közel volt. A peronon alig állt valaki; a vonat már indulásra készen várakozott. Egy tiszt egy köteg újságot nyomott Parvus kezébe.

– Az útra.

Az első osztályú fülkében Parvus az ablak mellé ült. A szerelvény lassan megindult, a sínek tompa üteme hamar állandósult. Odakint téli mezők és elszórt házak suhantak el. Parvus egy társasági hetilapot vett elő. A címlapról *Olga Isabella Lapin* nézett vissza rá.

– Gyönyörű, mint mindig – mondta halkán.

Elképzelte, hogyan fogja majd elmondani a történetet. Nem a részleteket – azokat soha. Csak annyit, amiből látszik: megint közelebb jutott a döntésekhez, mint mások.

Lehunyta a szemét. Nem aludt. Számolt. Lehetőségeket. Embereket. Kockázatokat.

A vonat egy váltón áthaladva enyhén megrázkódott. Ekkor vette elő az órát. A fedél halkán pattant fel.

Belül vékony vonalak rajzolódtak ki: lefelé szélesedő